

Ramshöjden

Historik & Karaktär

I slänten ner mot älven har det gjorts fynd av stenåldersyxor vilket tyder på att människor kan ha bott här redan under förhistorisk tid. Ramshöjden var tidigare ett skogsområde och Häradsekonomiska kartan från sent 1800-tal visar ingen bebyggelse i området vid denna tid.

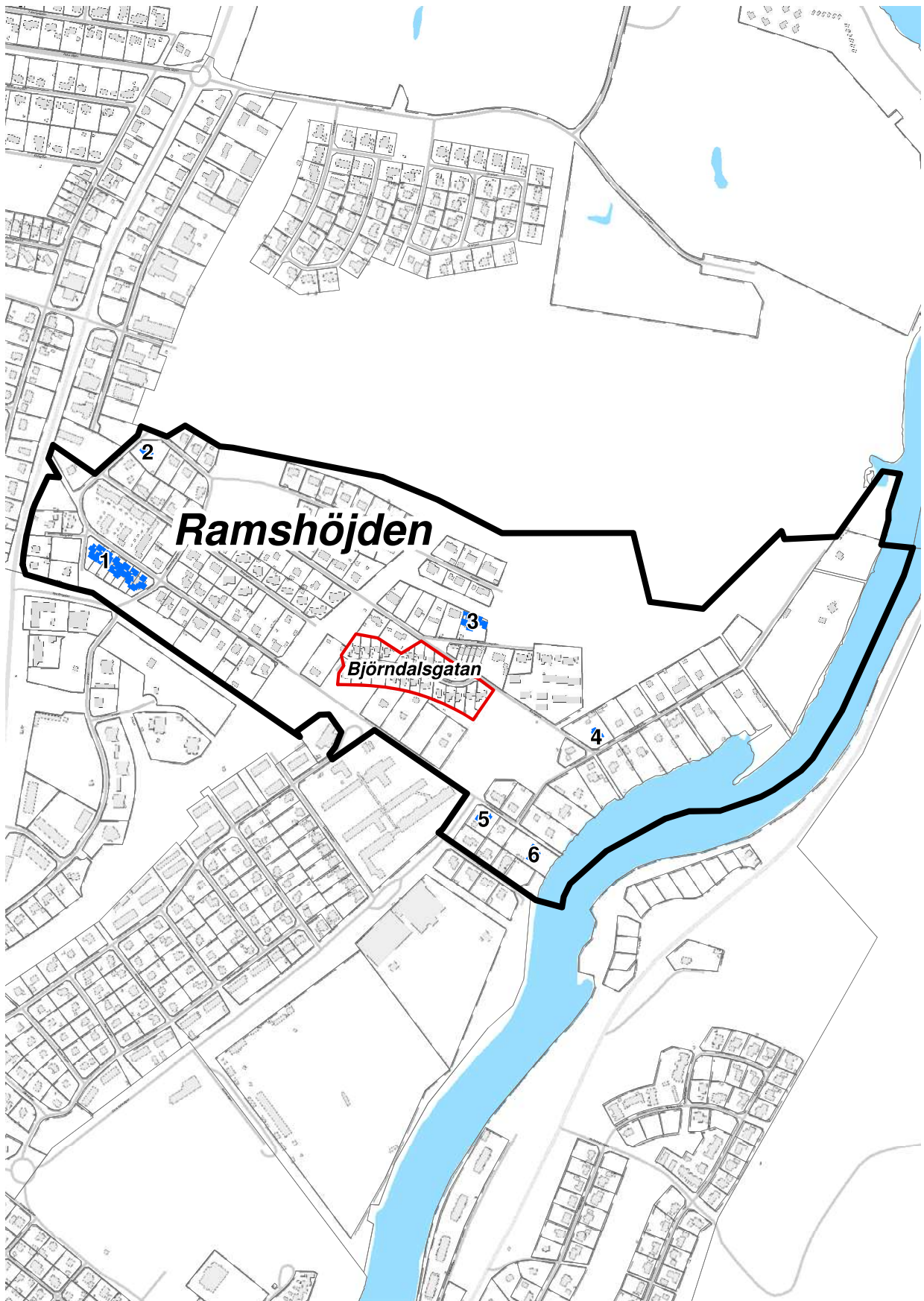
De första byggnaderna ska ha uppförts vid älven under 1900-talets första år. Området hade då ingen stadsplan och bebyggelsen var ostrukturerad. Mindre grusvägar och uthus tyder på att det bedrivits visst jordbruk.

Under 1920-talet kom många arbetare att bygga sina bostäder i Ramshöjden. Något som man från brukets sida inte ansåg lämpligt. Istället önskade man att de bodde i de av bruket uppförda och kontrollerade arbetarbostäderna.

Området har växt från älven i söder mot norr. Av det tidiga 1900-talets bebyggelse finns mycket lite kvar då den mesta av dagens bebyggelse kom till under 1950–1960-talet. Här finns några kvarter och gatusträckningar med enhetliga enfamiljsbostäder i form av villor, radhus och kedjehus. Men också individuellt utformade villor. Byggnadsmaterialen är blandade och består av både tegel, puts och trä. Garagen har ofta getts en betydande plats i det då nya bilburna samhället.

Skogsområdet norr om bostadsbebyggelsen utgör idag ett kommunalt naturreservat. I området som sträcker sig till Degernäs finns storskog med vandringsleder. Från höjden, som är en del av isälvsavlagringen Lokaåsen, har man en fantastisk utsikt över sjön Möckeln.

Karta över stadsdelen Ramshöjden.

Särskilt värdefull miljö: Björndalsgatan

Byggnaderna på Björndalsgatan ligger i suterräng. Detta gör att husen på södra sida upplevs som låga i en våning medan de på den norra sidan visar sina stora kvadratiska fasader. Byggnaderna har flacka tak och fasader av träpanel. Den låga fasaden är målad i en mörk färg som gör att husen smälter in i trädgårdarna medan den högre fasaden är rödmålad. Detta ger byggnaderna helt olika karaktär beroende på vilket håll de betraktas från. Byggnaderna har genom sin form, proportion, inpassning i naturen och skulpturala uttryck ett genomtänkt uttryck samtidigt som de representerar sin byggnadstids ideal.

Området hade tidigare en gles bebyggelse och planerades första gången 1959. Planen ändrades något 1968, samma år som dagens byggnader fick bygglov. Området var färdigbyggt 1971.

Husen längs Björndalsgatan ritades av Jan Thurfjell, en arkitekt med kontor först i Luleå och senare även i andra städer. Han var en arkitekt med många och

varierande projekt både i Sverige och utomlands. Han byggde gärna i trä och ville stötta den norrländska träexporten. Han var en av föregångarna för ett nytt och effektiviserat småhusbyggande i Sverige. Redan tidigt experimenterade han med att prefabricera byggnadselement för småhus för att kunna bygga fler småhus billigare och ge fler möjlighet till eget hus.

Husen längs Björndalsgatan byggdes under den period som kallas miljonprogrammet eller rekordåren. Då byggdes många bostäder både villor, radhus och flerbostadshus under en kort period. De byggdes ofta i större samordnade exploateringar och resulterade i gator och områden med mycket lika hus enligt samma ritning. Husen byggdes av ett bolag och såldes eller uthyrdes sedan. Stor vikt lades vid att kunna hitta metoder att effektivisera byggandet genom prefabricerade element och genom noggrann planering så att samma maskiner och lyftkranar skulle kunna användas för flera hus utan att flyttas. Att få mycket ljus in i varje bostad var centralt enligt tidens synsätt och byggnader planerades ofta efter noggranna beräkningar av solen och dagsljusets instrålning. Att områdena hade tillgång till grönområden var en hög prioritet liksom att planera för trafiksäkerhet.

Björndalsgatan.

Björndalsgatan Kulturhistoriskt värde

Miljön vid Björndalsgatan har ett kulturhistoriskt värde genom sin gestaltning där formerna och materialen berättar om sin tillkomsttid. Byggnadernas uniforma volymer och enhetliga material är värdefulla för att skapa den helhetsverkan som området har.

Viktiga karaktärsdrag i miljön

- Byggnadernas kubiska former med olika uttryck på bak- och framsida.
- Byggnadernas anpassning till terrängen
- Taklandskapet från höjden
- Enhetlig fönstersättning, fasadmaterial och färgsättning

Rekommendationer

- Byggnadsvolymernas enhetlighet och den kubiska formen värnas.
- Vid ändringar, var särskilt varsam om förgårdsmark, fasadernas material och kulör samt takens form och material.

Den låga sidan upp mot sluttningen.

Den övre raden är inpassad i terrängen.

Den högre gatufasaden.

nr. 1 Ramshöjden 3:1-3:7

Adress: Granlidsgatan 2-14

Byggnadstyp: En- och tvåfamiljshus

Byggnadsstil: Modernism

Värderingsklass: ● Blå. Visst kulturhistoriskt värde.

Enkla och enhetligt uppförda småhus från 1950-talets slut som är ett tydligt exempel på tidens småhusbebyggelse.

Viktiga karaktärsdrag

- Volym och proportion
- Sadeltak med takpannor och murade skorstenar
- Fönstersättning
- Putsad fasad avfärgad i ljus kulör

Övrigt

Husen är uppförda 1959 av enskilda fastighetsägare efter ritningar av AB Svenska stenhus arkitekter- & konstruktionsavdelning.

nr. 2 Ramshöjden 5:1

Adress: Torngatan 1

Byggnadstyp: En- och tvåfamiljshus

Byggnadsstil: Modernism

Värderingsklass: ● Blå. Visst kulturhistoriskt värde.

En fristående villa från 1940-talet med välbevarad exteriör sedan en ombyggnation på 1950-talet berättar om tidens villabebyggelse.

Viktiga karaktärsdrag

- Byggnadens volym och proportioner
- Det branta sadeltaket med skorsten
- Ljust målad stående träpanel med kontrasterande färg på foder
- Två- och treluftsfönstren och dess placering
- Balkongen med dess front i sinuskorrugerad plåt och smidesdetaljer

Övrigt

Byggnaden är uppförd 1942. År 1952 beviljades bygglov för på och ombyggnad för att möjliggöra en lägenhet på andra våningen.

nr. 3 Ramshöjden 14:6

Adress: Åsgatan 29

Byggnadstyp: En- och tvåfamiljshus

Byggnadsstil: Modernism

Värderingsklass: ● Blå. Visst kulturhistoriskt värde.

Tidstypiskt för en mer påkostad villa. Läget med utblick från höjden, stora glaspartier berättar om tidens arkitektur. Även garage är inpassat i terrängen.

Viktiga karaktärsdrag

- Inpassning i terrängen
- Låg volym med flackt tak
- Fasader av brunlaserat trä och betongtegel
- Stora fönsterpartier mot slänt

Övrigt

Byggnaden är uppförd 1959 av fabriker Dimitrij Grinups som själv ritat huset. En tillbyggnad 1968 ritades av Bernt Råberger. Villan kallades enligt uppgift Villa Silaine. Grinups drev fabriken Nordisk Keramik Degerfors som tillverkade huvudsakligen brukskeramik men senare även mosaikmöbler.

nr. 4 Ramshöjden 19:1

Adress: Degernäsgatan 3

Byggnadstyp: En- och tvåfamiljshus

Byggnadsstil: Traditionell

Värderingsklass: ● Blå. Visst kulturhistoriskt värde.

Tidstypisk och relativt välbevarat bostadshus från 1900-talets början som är exempel på den tidiga byggnationen i Ramshöjden.

Viktiga karaktärsdrag

- Byggnadens volym och proportion
- Sadeltak med takpannor
- Fönstersättning
- Träfasad med ljust målad panel

Övrigt

Tillbyggnad 1962.

nr. 5 Ramshöjden 23:1

Adress: Lindgrensgatan 2

Byggnadstyp: En- och tvåfamiljshus

Byggnadsstil: Traditionell

Värderingsklass: ● Blå. Visst kulturhistoriskt värde.

Karaktäristiskt för det tidiga 1900-talet och visar hur området först togs i anspråk och hur bostäder utanför brukets kontroll och område började byggas.

Viktiga karaktärsdrag

- Volym och proportion
- Sadeltak med takvinkel och skorsten
- Fönstersättning
- Putsad fasad

Övrigt

Byte av fönster 1955.

nr. 6 Ramshöjden 23:3

Adress: Lindgrensgatan 8

Byggnadstyp: En- och tvåfamiljshus

Byggnadsstil: Traditionell

Värderingsklass: ● Blå. Visst kulturhistoriskt värde.

Anses vara det första hus som byggdes i området. Karaktäristiskt för det tidiga 1900-talet och visar hur området först togs i anspråk och hur bostäder utanför brukets kontroll och område började byggas.

Viktiga karaktärsdrag

- Byggnadens volym och proportioner
- Sadeltak med skorsten, lagt med takpannor
- Putsad fasad
- Fönstersättning
- Den agrara karaktären med stor tomt och röda uthust

Övrigt

Är enligt uppgift uppfört 1905.

